

# **Archeologienota Menen – Buurtweg**

Rani Evaert en Ruth Ferket

Bornem  
2020

## Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Rani Evaert en Ruth Ferket

All-Archeo bvba  
Woestijnstraat 45  
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer  
D/2020/12.807/26

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

## Inhoudsopgave

|       |                                                            |    |
|-------|------------------------------------------------------------|----|
| 1     | Inleiding .....                                            | 4  |
| 2     | Verslag resultaten bureauonderzoek .....                   | 5  |
| 2.1   | Administratieve gegevens .....                             | 5  |
| 2.2   | Archeologische voorkennis .....                            | 6  |
| 2.3   | Onderzoeksopdracht .....                                   | 6  |
| 2.3.1 | Vraagstelling en randvoorwaarden .....                     | 6  |
| 2.3.2 | Beschrijving geplande werken .....                         | 7  |
| 2.3.3 | Werkwijze .....                                            | 10 |
| 2.4   | Assessmentrapport .....                                    | 10 |
| 2.4.1 | Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied .....  | 10 |
| 2.4.2 | Historische beschrijving van het onderzochte gebied .....  | 17 |
| 2.4.3 | Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader .....   | 25 |
| 2.4.4 | Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese ..... | 28 |
| 2.4.5 | Afweging noodzaak verder vooronderzoek .....               | 28 |
| 3     | Samenvatting .....                                         | 30 |
| 4     | Bibliografie .....                                         | 31 |
| 4.1   | Publicaties .....                                          | 31 |
| 4.2   | Websites .....                                             | 31 |
| 5     | Bijlagen .....                                             | 32 |
| 5.1   | Archeologische periodes .....                              | 32 |

## 1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m<sup>2</sup> of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,<sup>1</sup> zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.<sup>2</sup>

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

<sup>1</sup> <https://geo.onroenderfgoed.be>

<sup>2</sup> <https://geo.onroenderfgoed.be>

## 2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

### 2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2020B11

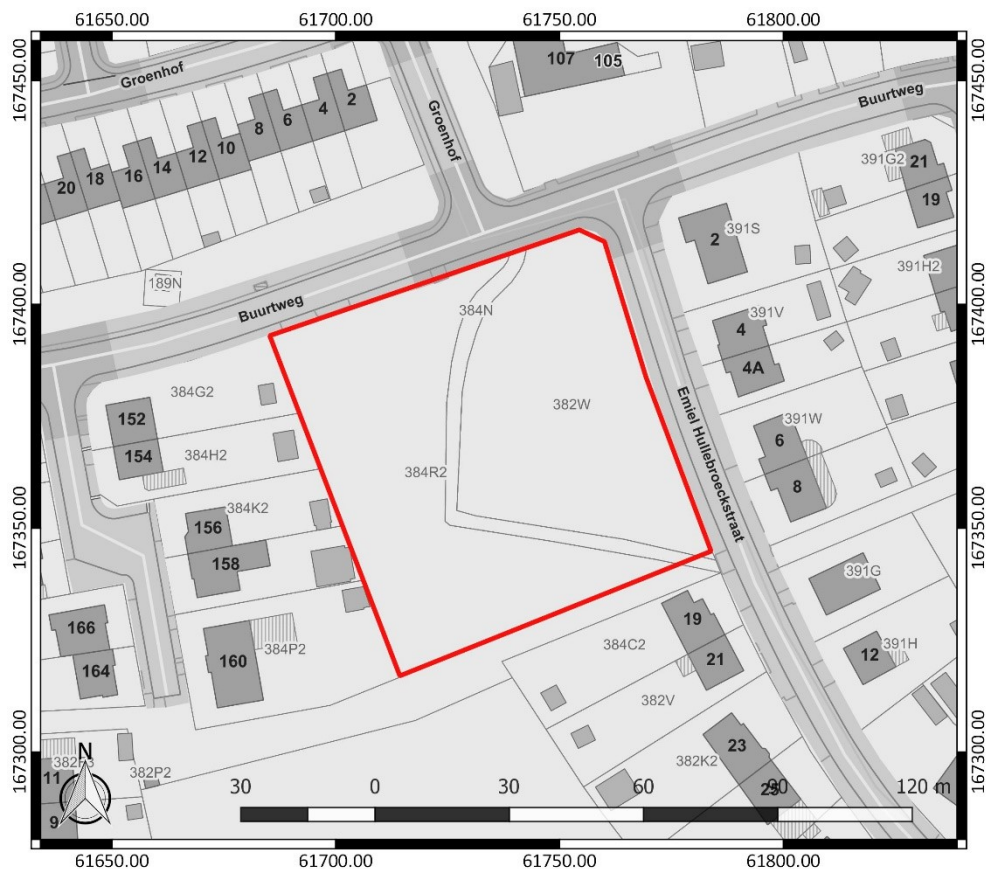
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): West-Vlaanderen, Menen, Menen, Buurtweg, Groenhof

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 61754, 167417
- 61784, 167345
- 61714, 167317
- 61685, 167393

Kadastraal plan:

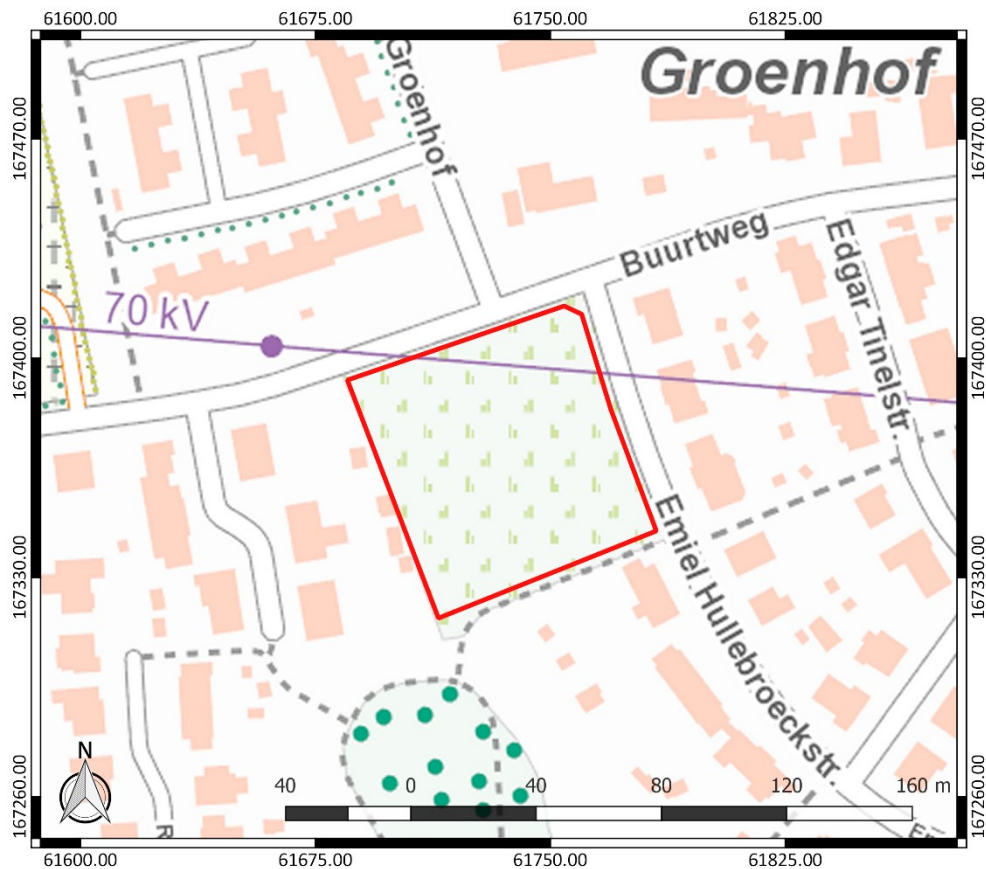


Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))

Kadastrale percelen: Menen, Afdeling 2, sectie A, nummers 382W, 384N (partim) en 384R2

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 6057 m<sup>2</sup>

Topografische kaart:



Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 10/02/2020 – 20/02/2020

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland, site met walgracht

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones. Er bevinden zich geen gebouwen of verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied.

## 2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

## 2.3 Onderzoeksopdracht

### 2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

### **2.3.2 Beschrijving geplande werken**

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit tien loten voor eengezinswoningen, een groenzone en de aanleg van een wegnis (Figuur 3 en Figuur 4). Nutsleidingen worden aangelegd langs de wegnis. In het noorden van het onderzoeksgebied wordt een groenzone voorzien. Daar zullen naast een zevental bovengrondse parkeerplaatsen twee taluds aangelegd worden.

De aanleg van woningen, wegnis en parkeerplaatsen betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 80 cm diepte. De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, ligt in het kader van de verkaveling ook nog niet vast.



8830 MENE - BUURTWEG  
FEASIBILITY (pvc 1) Scenario 1 V1  
UPD - KCY - 07/01/2020



Bevestiging van de afmetingen en de inhoud van de tekening

Figuur 3: Ontwerpplan versie 1 (MATEXI)



8830 MENEN - BUURTWEG  
FEASIBILITY (pvc 1) Scenario 1 V2  
UPD - KCY - 07/01/2020



Figuur 4: Ontwerpplan versie 2 (MATEXI)

### **2.3.3 Werkwijze**

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via [www.dov.vlaanderen.be](http://www.dov.vlaanderen.be) en [www.geopunt.be](http://www.geopunt.be). De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op [www.geopunt.be](http://www.geopunt.be).

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), het primitief kadasterplan uit 1830-1834, de Atlas der Buurtwegen (1841), de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) en de Vandermaelenkaart (1846-1854) worden vijf momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op [www.geopunt.be](http://www.geopunt.be) en op [www.cartesius.be](http://www.cartesius.be). Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

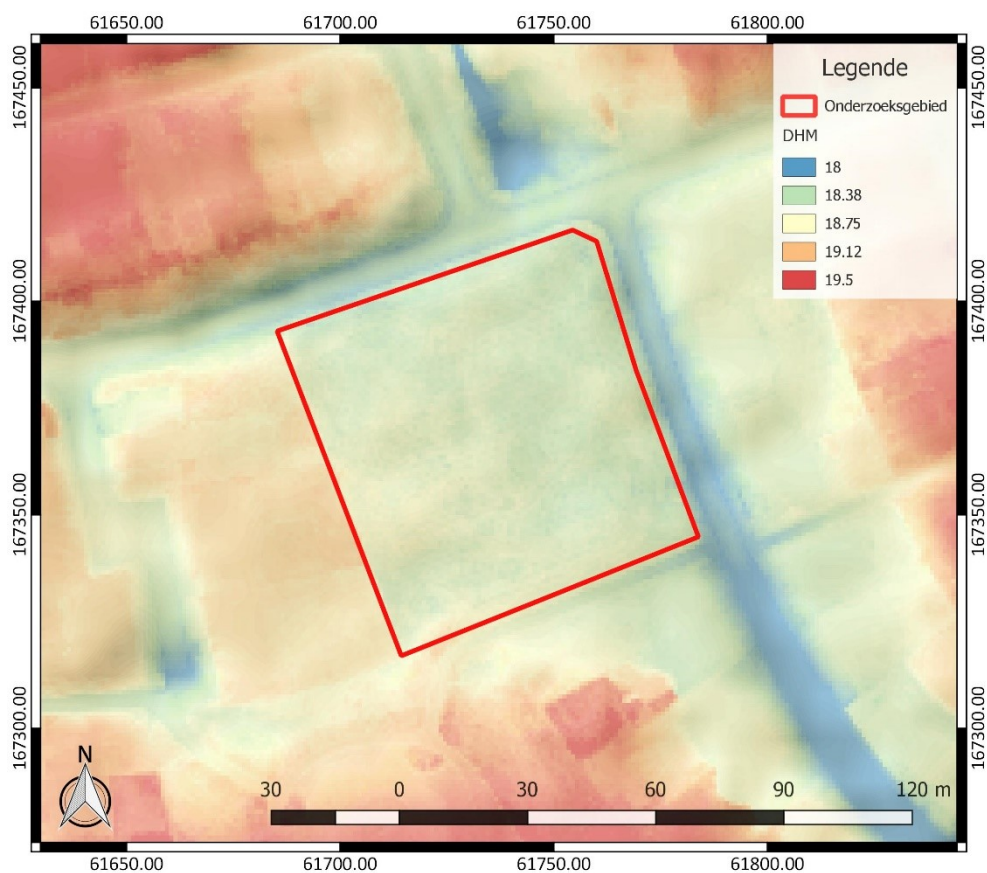
## **2.4 Assessmentrapport**

### **2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied**

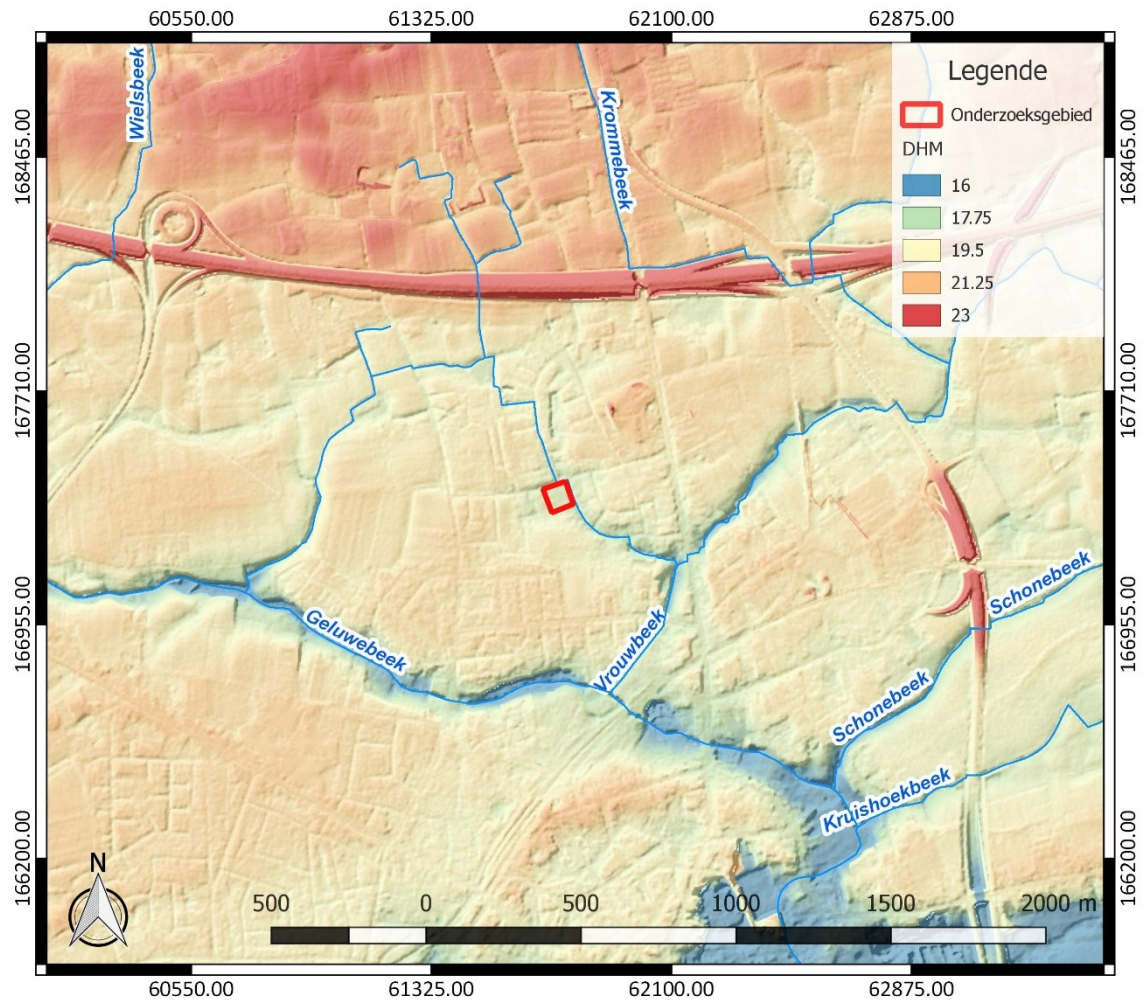
Het onderzoeksgebied ligt ten noorden van de historische stadskern van Menen en grenst aan de Buurtweg in het noorden en aan de Emiel Hullebroeckstraat in het oosten (Figuur 5). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het tot het Leiebekken. Onmiddellijk ten noorden, ten noordoosten en ten oosten van het projectgebied stroomt een naamloze waterloop die in het zuidoosten uitmondt in de Vrouwbeek. Op grotere afstand ten noordnoordoosten van het terrein is de Krommebeek te situeren, die in het noordoosten samenvloeit met de Vrouwbeek. Ten zuidoosten lopen de Vrouwbeek, de Schonebeek en de Kruishoekbeek, die alle drie een zuidwest-noordoost verloop hebben. Verder loopt de Geluwebeek ten zuiden van het projectgebied (Figuur 7).



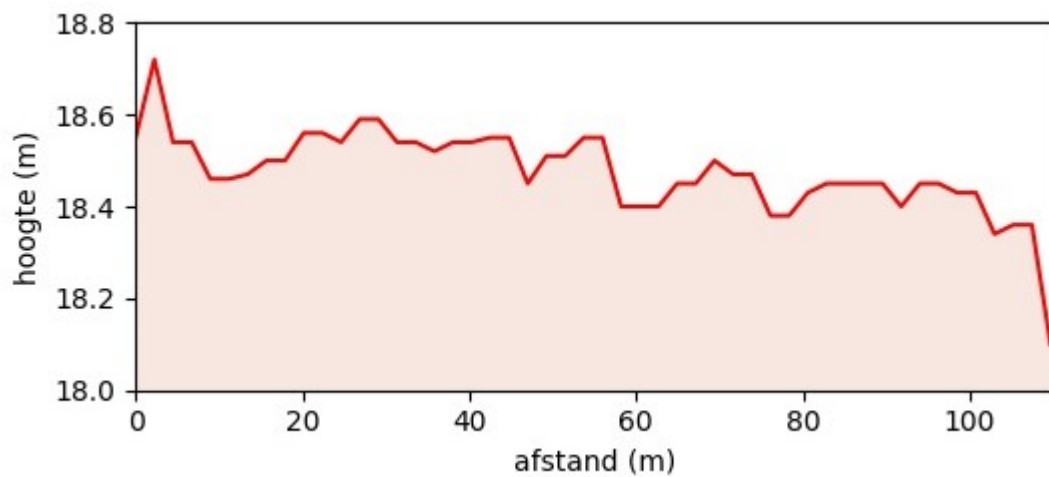
**Figuur 5: Luchtfoto van 2019 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)**



**Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied**

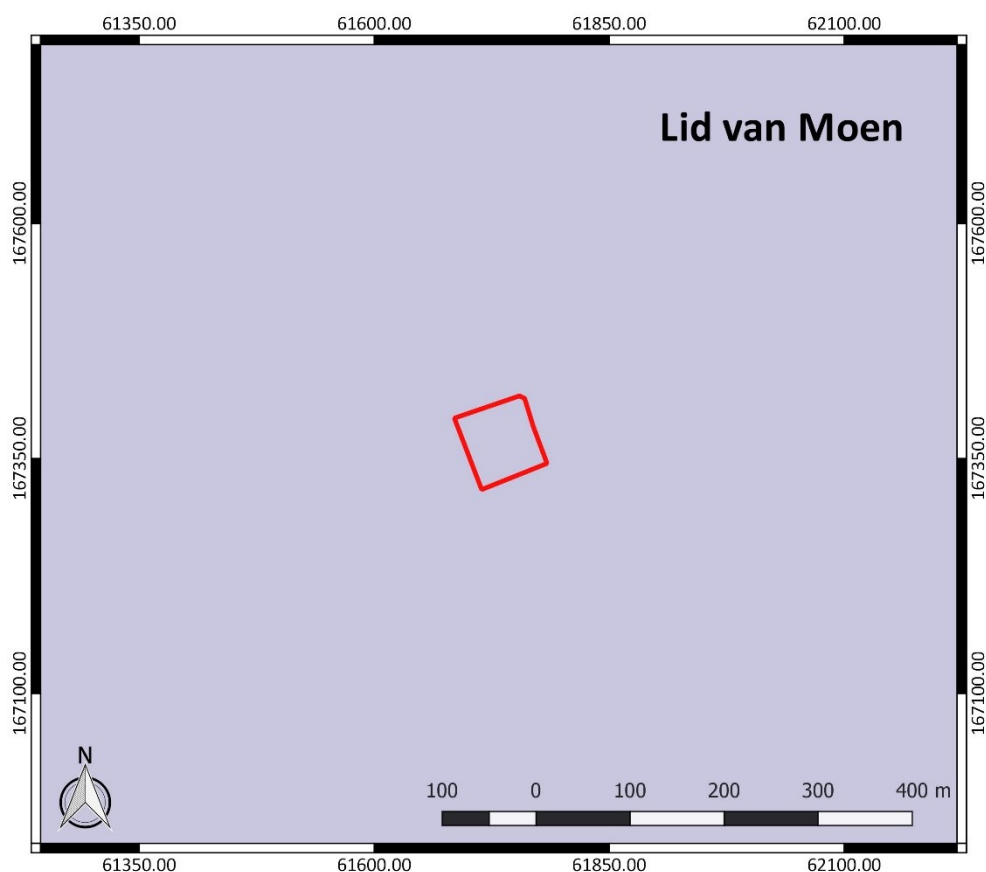


Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)



Figuur 8: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be/kaart](http://www.geopunt.be/kaart))

Geomorfologisch bevindt het onderzoeksgebied zich in de alluviale vlakte van de Leie, die op een kleine 2 km ten zuiden van het terrein te situeren is. De Leievallei snijdt het landschap van zuidwest naar noordoost. De topografie schommelt er rond 20 m boven het huidige zeeniveau. Binnen dit licht golvend tot vlakke landschap zijn geleidelijk talrijke beken en vertakkingen ontstaan.<sup>3</sup> Het onderzoeksgebied ligt middenin dit met waterlopen bezaaide landschap, waar de hoogtes zich beperken tot 18 à 19 m TAW (Figuur 8). Gezien de zijbeek van de Vrouwebeek zich net ten noordoosten en oosten van het terrein bevindt, helt het onderzoeksgebied zeer licht af in deze richting (Figuur 6).



**Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)**

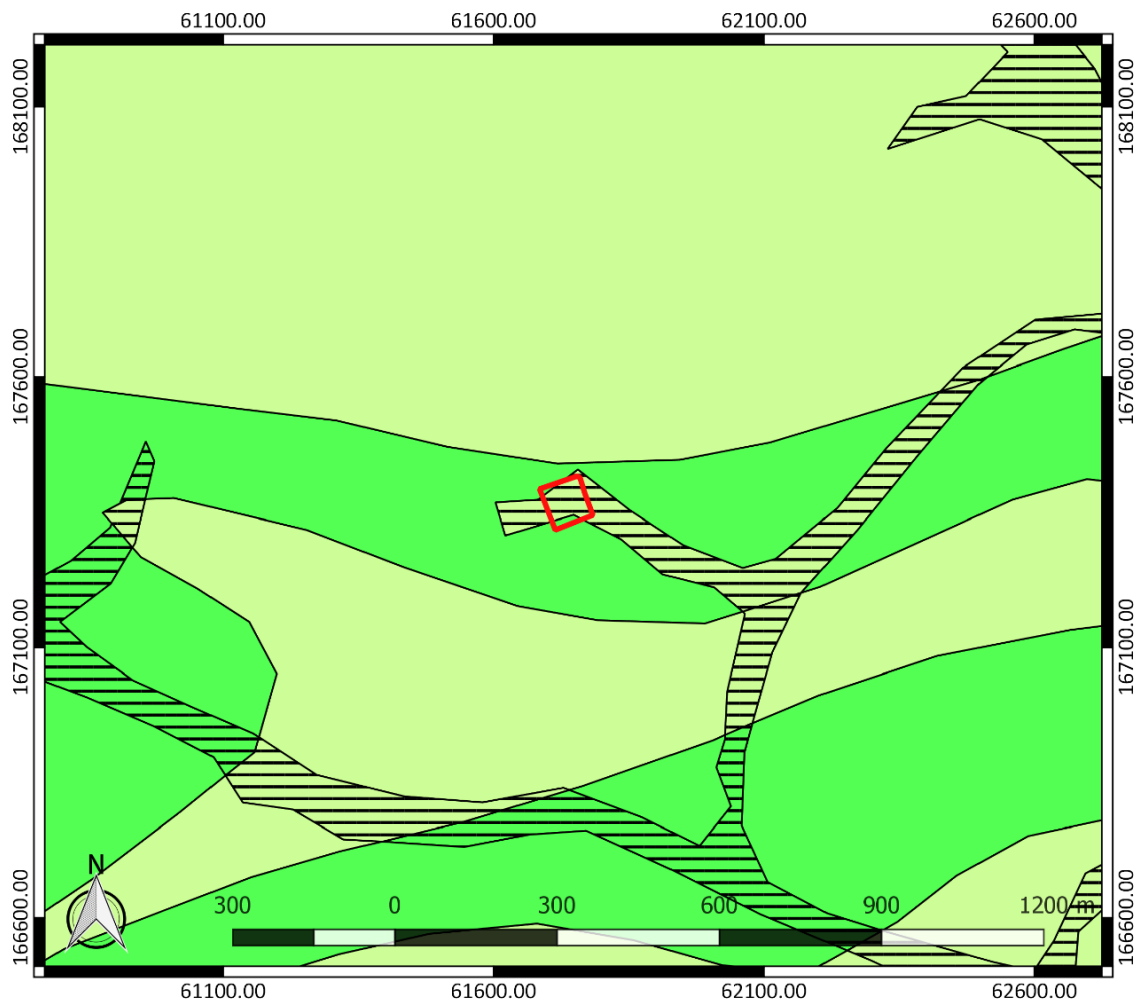
De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 9) bestaat uit de Formatie van Kortrijk en meer bepaald uit het Lid van Moen. Dit wordt gekenmerkt door grijze klei tot kleihoudende silt met kleilagen en *Nummulites planulatus*.<sup>4</sup>

De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat zich ter hoogte van de gearceerde zone binnen het onderzoeksgebied fluviatiele, organochemische en primariene afzettingen van het Holoceen en mogelijk van het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) bevinden, bovenop de Pleistocene sequentie. Deze laatste bestaat op haar beurt uit eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistocene) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen en/of uit hellingsafzettingen van het Quartair. Deze karteereenheid is echter mogelijk afwezig. Hieronder komen mogelijk fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistocene) voor. Voor het overige bevinden zich in het uiterste noordwesten en het zuiden van het onderzoeksgebied mogelijk eolische afzettingen

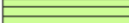
<sup>3</sup> Hubert/Honnay 1965, 14-15

<sup>4</sup> [www.geopunt.be/kaart](http://www.geopunt.be/kaart)

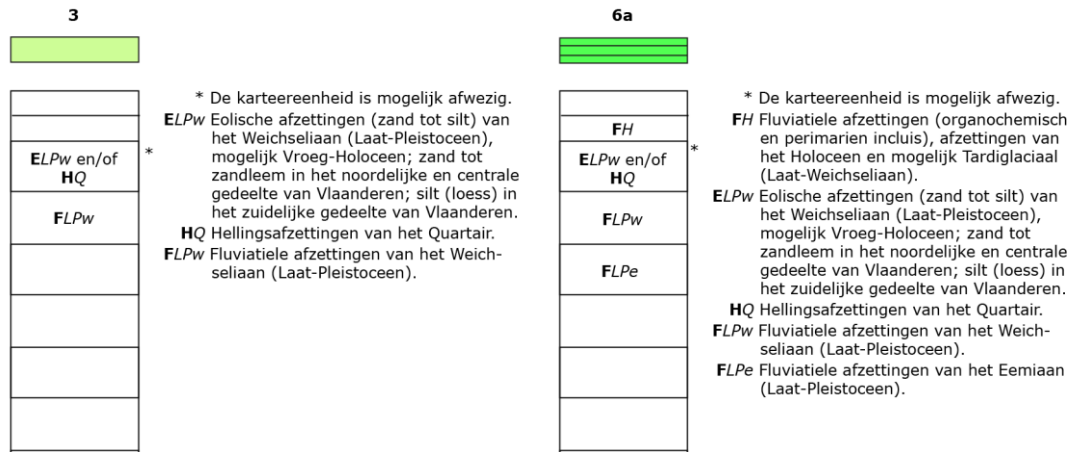
(zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Hier komen ook oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) voor.<sup>5</sup>



Figuur 10: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))

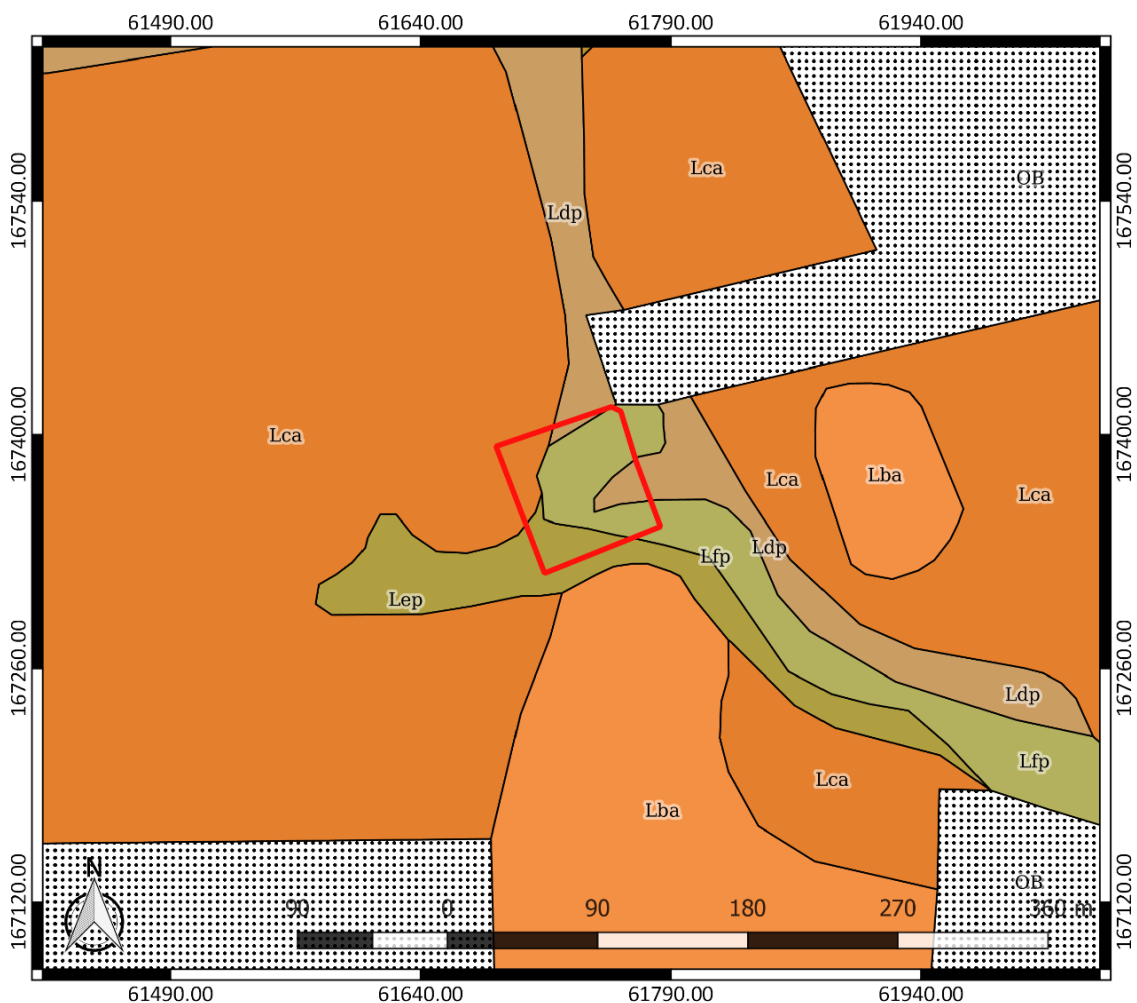
| 3a                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                      | 6                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                                                                                      |  |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>FH</b>                                                                           | * De karteereenheid is mogelijk afwezig.                                                                                                                                                                                                             |                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>ELPw en/of HQ</b>                                                                | ◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.                                                                                                                              | <b>ELPw en/of HQ</b>                                                                | * De karteereenheid is mogelijk afwezig.                                                                                                                                                                                                             |
| <b>FLPw</b>                                                                         | ◇ <b>FH</b> Fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).                                                                                                | <b>FLPw</b>                                                                         | <b>ELPw</b> Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. |
|                                                                                     | <b>ELPw</b> Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. | <b>FLPe</b>                                                                         | <b>HQ</b> Hellingsafzettingen van het Quartair.                                                                                                                                                                                                      |
|                                                                                     | <b>HQ</b> Hellingsafzettingen van het Quartair.                                                                                                                                                                                                      |                                                                                     | <b>FLPw</b> Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).                                                                                                                                                                         |
|                                                                                     | <b>FLPw</b> Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).                                                                                                                                                                         |                                                                                     | <b>FLPe</b> Fluviatiele afzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen).                                                                                                                                                                              |

<sup>5</sup> [www.geopunt.be/kaart](http://www.geopunt.be/kaart)



**Figuur 11: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)**

De bodemkaart (Figuur 12) toont dat in het uiterste noorden en in het oosten van het onderzoeksgebied een matig natte zandleembodem zonder profiel (Ldp) te verwachten is. Centraal en in het noord- en zuidoosten treffen we een zeer natte zandleembodem zonder profiel (Lfp) aan. In het zuiden is een natte zandleembodem zonder profiel (Lep) aangegeven. De bodem is droger in het westen en in het noordwesten van het projectgebied. Hier wordt een matig droge zandleembodem met textuur B horizont (Lca) verwacht.

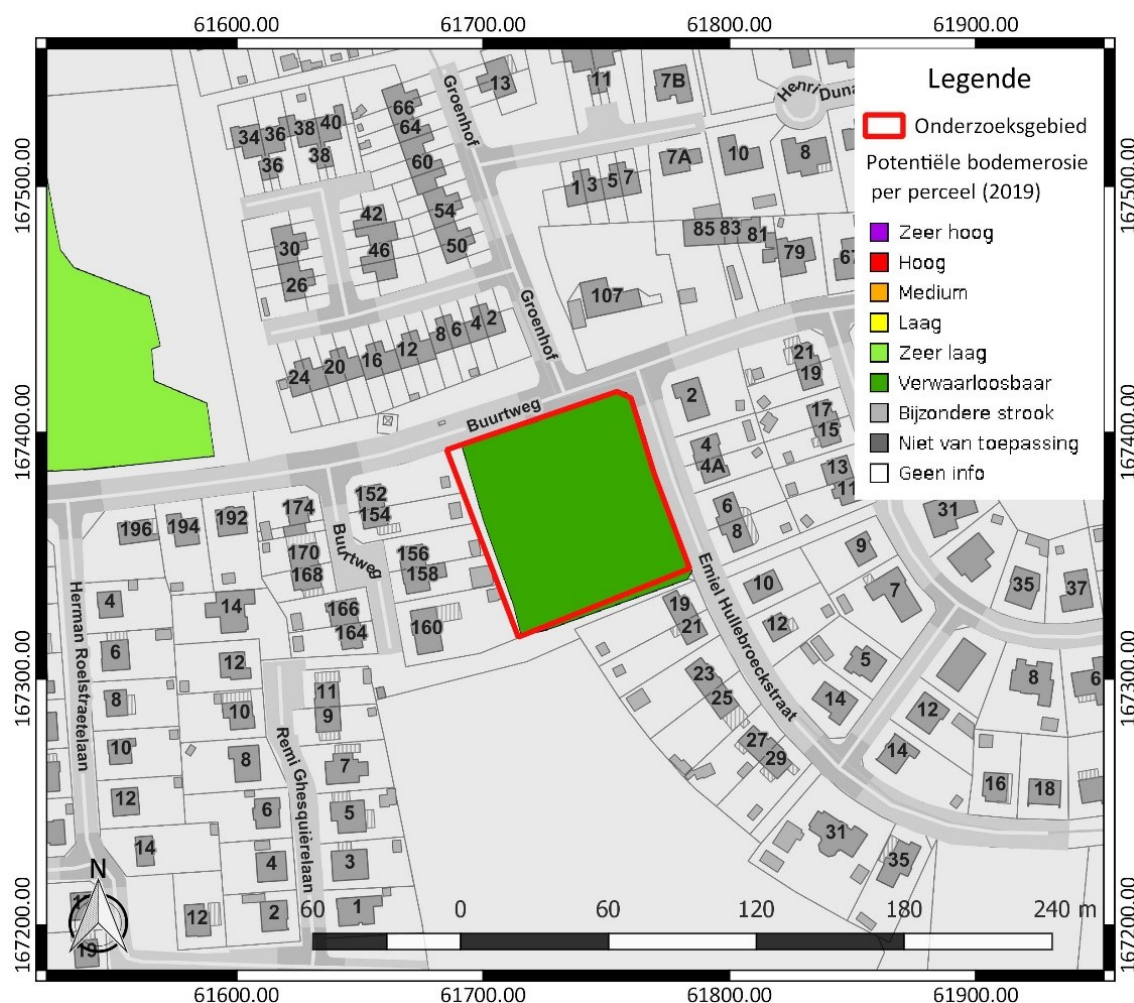


**Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))**

Het onderzoeksgebied wordt volgens de bodemgebruiksk kaart volledig ingenomen door gras en struiken (Figuur 13). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5). Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid binnen het onderzoeksgebied verwaarloosbaar (Figuur 14).



Figuur 13: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))



Figuur 14: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

#### 2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Menen ontstond op een doorwaadbare plaats aan de Leie. De oudste vermelding komt voor in een Latijnse keure uit 1087, waarin de inkomsten en het patronaatrecht van de parochiekerk van Menen werd toegewezen aan de Noord-Franse Benedictijnerabdij van Hasnon-sur-la-Scarpa. In 1193 werden deze rechten toegekend aan Arnulf en Mathilda van Menen. Menen, oorspronkelijk een nederzetting aan de kruising van de Leie met de heirbaan tussen Torhout en Rijsel, ontwikkelde zich tot een heerlijkheid die tot in 1288 bestuurd werd door de familie van Menen. In 1288 werd de graaf van Vlaanderen heer van Menen. Het beheer van de heerlijkheid werd uitgevoerd door een baljuw. Vanaf 1298 viel Vlaanderen onder het bewind van de Franse koning, die de heerlijkheid van Menen in leen gaf aan ridder Willem van Mossere. In 1305 werd de heerlijkheid opnieuw grafelijk bezit.<sup>6</sup>

Lodewijk van Male, heer van Menen, kende stadsrechten toe aan Menen in 1351. Vanaf dan kende de stad een economische bloei. Ze kreeg de toestemming om een lakenproductie en een stapelplaats voor wolraad op te richten, een wekelijkse markt te houden en een jaarlijkse buitengewone markt van drie dagen te organiseren. Zo ontwikkelde de heerlijkheid zich tot een befaamde lakenstad. Ook de brouwerijnijverheid won aan belang. In 1353 verhuisde de wolstapelplaats van Menen naar Moorseele, waardoor een belangrijke economische activiteit in de stad verdween. Vanaf de 15<sup>de</sup> eeuw

<sup>6</sup> Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Menen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (geraadpleegd op 11 februari 2020)

kende de lakennijverheid een grote terugval. Op het einde van de eeuw kende de nijverheid echter terug een bloei. In 1488 vond er een stadsbrand plaats die drie kwart van de stad vernielde. Menen maakte op politiek en administratief vlak deel uit van het graafschap Vlaanderen en hoorde daarbinnen tot de kasselrij van Kortrijk. Deze kasselrij was onderverdeeld in vijf roeden, waaronder de roede van Menen, waarvan de stad Menen de hoofdplaats was. De roede had bestuurlijke en rechterlijke macht over vijftien nabijgelegen gemeenten. Daarnaast was er in Menen ook een stedelijk bestuur actief met een stadsmagistraat en zijn schepenen.<sup>7</sup>

In 1488 werd Menen geplunderd door de troepen van Frederik III, nadat de stad in opstand was gekomen tegen het gezag van Maximiliaan van Oostenrijk. Doorheen de geschiedenis werd de stad meermaals getroffen door militaire acties als gevolg van haar strategische waarde, de ligging op de grens tussen de kasselrijen van Kortrijk en Rijsel en haar economisch belang. Op 9 mei 1548 brak er een stadsbrand uit waarbij naar schatting 570 van de 700 woningen vernield werden. Keizer Karel zorgde voor de nodige financiële hulp om de stad te herstellen. Later in de 16<sup>de</sup> eeuw was Menen het toneel van opstand tegen de Spaanse bezetting en herovering door de Spanjaarden. Menen was lang een open stad. De eerste versterkingswerken werden pas opgetrokken in 1566 en de eerste echte omwalling was pas gerealiseerd in 1578. De vestingen werden later nog meermaals aangepast.<sup>8</sup>

In de eerste helft van de 17<sup>de</sup> eeuw bleef de stad gespaard van oorlogen en plunderingen. Vanaf 1644 werd Vlaanderen echter getroffen door de oorlog tussen Frankrijk en Spanje. Menen was afwisselend in Frans en in Spaans bezit. In het begin van de 18<sup>de</sup> eeuw werd de stad nogmaals belegerd tijdens de Spaanse Successieoorlog (1702-1723). De belegering vond plaats vanaf 1706 en zorgde voor grote schade. Met de vrede van Utrecht in 1713 werd Menen ingelijfd bij het Oostenrijks grondgebied. Tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) voerde Frankrijk oorlog tegen Oostenrijk. Van 30 mei tot 4 juni 1744 werd Menen belegerd. De Fransen namen de stad terug in. In 1748 kwamen de Zuidelijke Nederlanden door het verdrag van Aken opnieuw onder Oostenrijks bewind te staan. Tussen 1792 en 1794 wisselde de stad nog meermaals van bezetter.<sup>9</sup>

Na 1748 kende Menen een korte bloeiperiode. Door de aanleg van een versteend wegennet steeg de economische activiteit. Er kwamen nieuwe industrietakken op zoals de tabaksindustrie die het overnamen van de tanende brouwactiviteiten. Ook de wol, katoen- en garende industrie deed het weer goed. Als grensstad speelde Menen ook een rol in de bloeiende grenssmokkel. Menen bleef in handen van de Fransen tot in 1814, toen de Hollandse periode aanbrak. In 1852 werden de vestingen van de stad gedeeltelijk ontmanteld. In de 19<sup>de</sup> eeuw kende de stad een bloeiende industrie. Op het einde van de 19<sup>de</sup> eeuw groeide de bevolking enorm. De economische heropbloei van voornamelijk vlas- en tabaksnijverheid kwam ten einde bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Vanaf 14 oktober 1914 werd de stad ingenomen door Duitse troepen. Ongeveer de helft van de huizen in de stad werd vernield of zwaar beschadigd door het oorlogsgeweld. In 1947 bereikte de bloei van de stad opnieuw een hoogtepunt.<sup>10</sup>

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied op enige afstand ten noorden van de historische stadskern van Menen gelegen is (Figuur 15). Ten noorden van het terrein is reeds een weg te

<sup>7</sup> Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Menen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (geraadpleegd op 11 februari 2020)

<sup>8</sup> Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Menen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (geraadpleegd op 11 februari 2020)

<sup>9</sup> Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Menen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (geraadpleegd op 11 februari 2020)

<sup>10</sup> Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Menen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14501> (geraadpleegd op 11 februari 2020)

bemerken. Het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een site met walgracht (Figuur 16). De site bestaat uit twee gebouwen binnen een omgrachting. Een deel van het meest noordelijke gebouw en van de omgrachting situeert zich in de zuidoostelijke hoek van het terrein. Het overige deel van het projectgebied bestaat uit gras- en akkerland.

Op latere kaarten (zie verder) is nog een deel van de walgrachtsite te herkennen. Uit dit later kaartmateriaal kan afgeleid worden dat de site grotendeels ten westen van het onderzoeksgebied gesitueerd moet worden. Vermoedelijk is er een afwijking ontstaan bij het georefereren van de Ferrariskaart en moet het terrein oostelijker gesitueerd worden. Wanneer we het terrein naar het oosten opschuiven, zien we dat het grotendeels door grasland wordt ingenomen. Het oostelijke deel van het terrein was vermoedelijk in gebruik als akkerland. Waarschijnlijk liep een deel van de omgrachting van de walgrachtsite in het westen van het onderzoeksgebied.



Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))



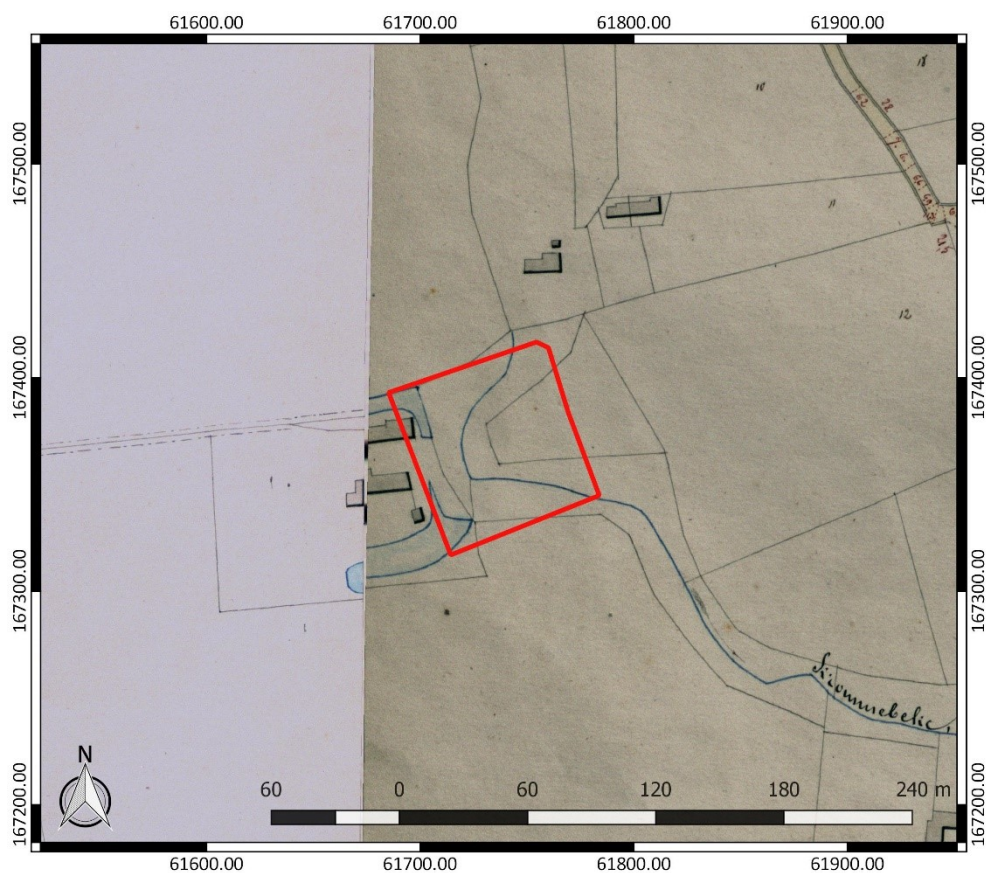
**Figuur 16:** Detail van de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))

Op het primitief kadasterplan uit 1830-1834 (Figuur 17) is de omwalling of omgrachting van de walgrachtsite nog slechts gedeeltelijk aanwezig. Ten westen van het terrein is bebouwing te bemerken. Het gaat om twee gebouwen met een kleiner bijgebouw. De oriëntatie en onderlinge afstand van de gebouwen en de vormelijke aspecten van de omwalling of omgrachting vertonen dermate veel parallellen met de site met walgracht op de Ferrariskaart dat verondersteld kan worden dat hier sprake is van dezelfde hoeve. Centraal in het onderzoeksgebied loopt een waterloop, die een lus vormt.

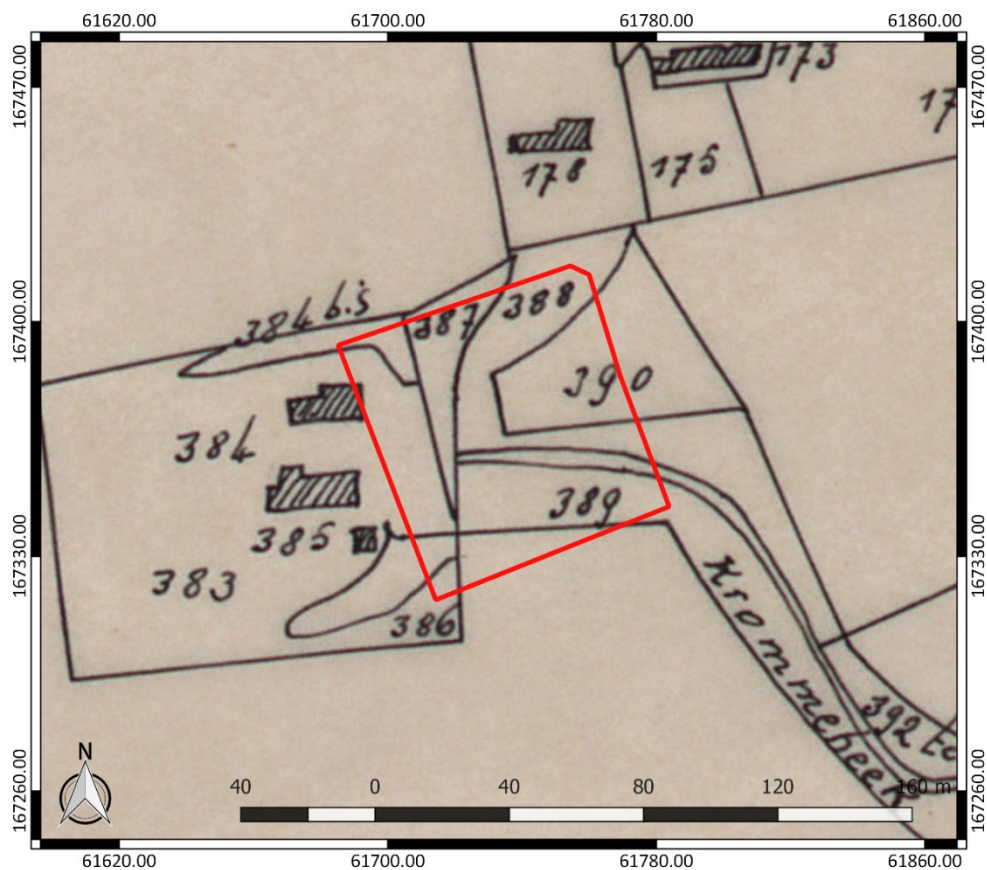
De Atlas der Buurtwegen (1841) geeft aan dat zich in het uiterste noordwesten van het onderzoeksgebied een gebouw bevindt dat doorloopt in westelijke richting (Figuur 18). Vermits het terrein zich net aan de rand van twee kaartbladen bevindt en deze vanwege een foutenmarge bij het georefereren van het kaartmateriaal overlappen, is de bebouwing niet volledig waarneembaar. Het gaat wellicht opnieuw om dezelfde bebouwing als op de Ferrariskaart. In het zuidwesten en het noordwesten van het terrein is nog een deel van de oorspronkelijke walgracht aanwezig. Centraal is opnieuw een waterloop aangegeven, de zogenaamde “Krommebeke”. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer (Figuur 19).



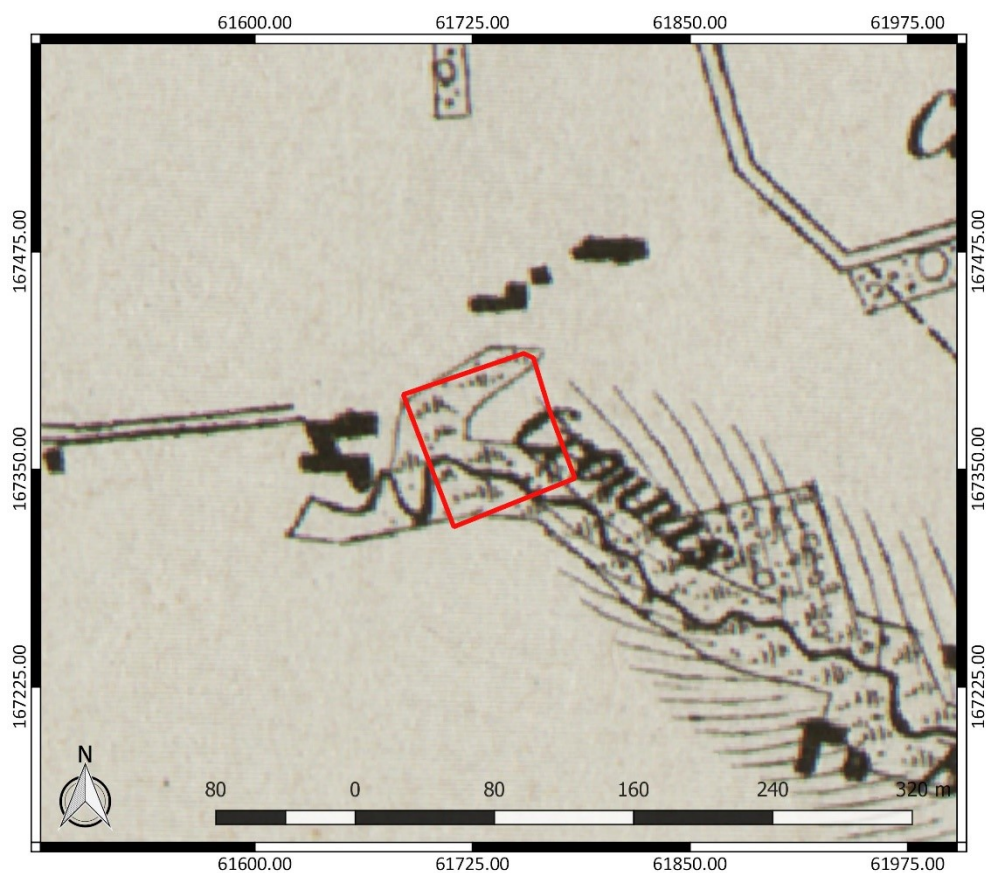
Figuur 17: Primitief kadasterplan uit 1830-1834 met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.cartesius.be](http://www.cartesius.be))



Figuur 18: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))



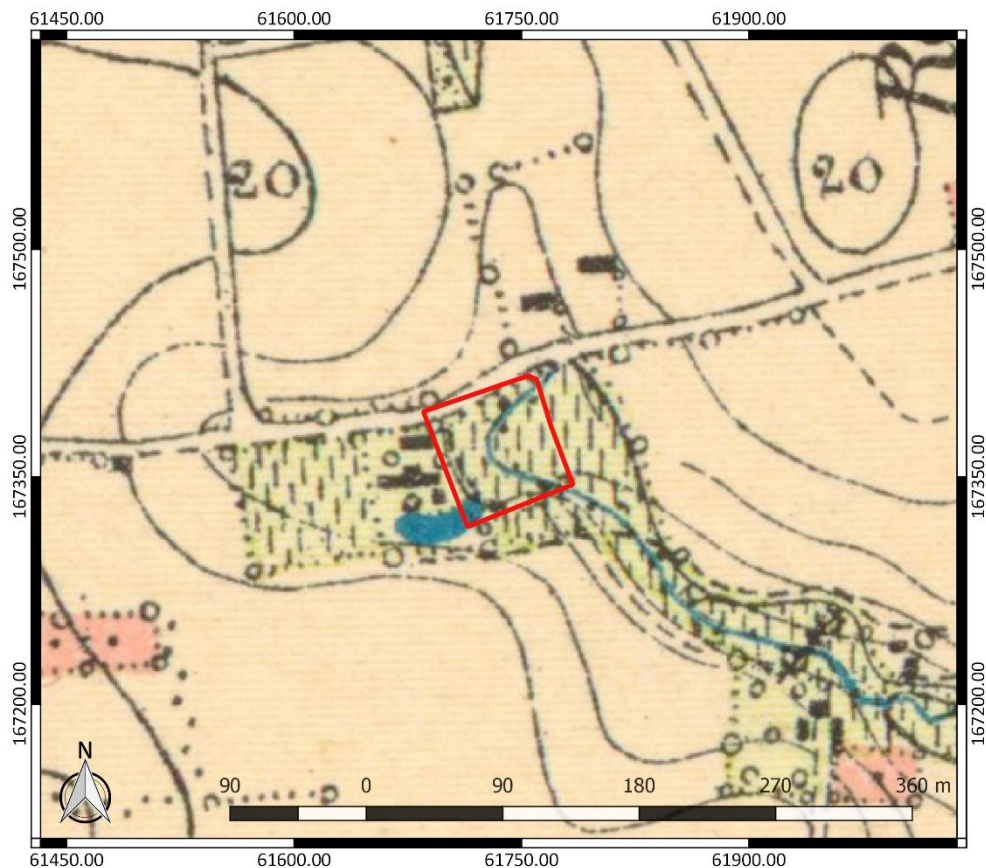
Figuur 19: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))



Figuur 20: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))

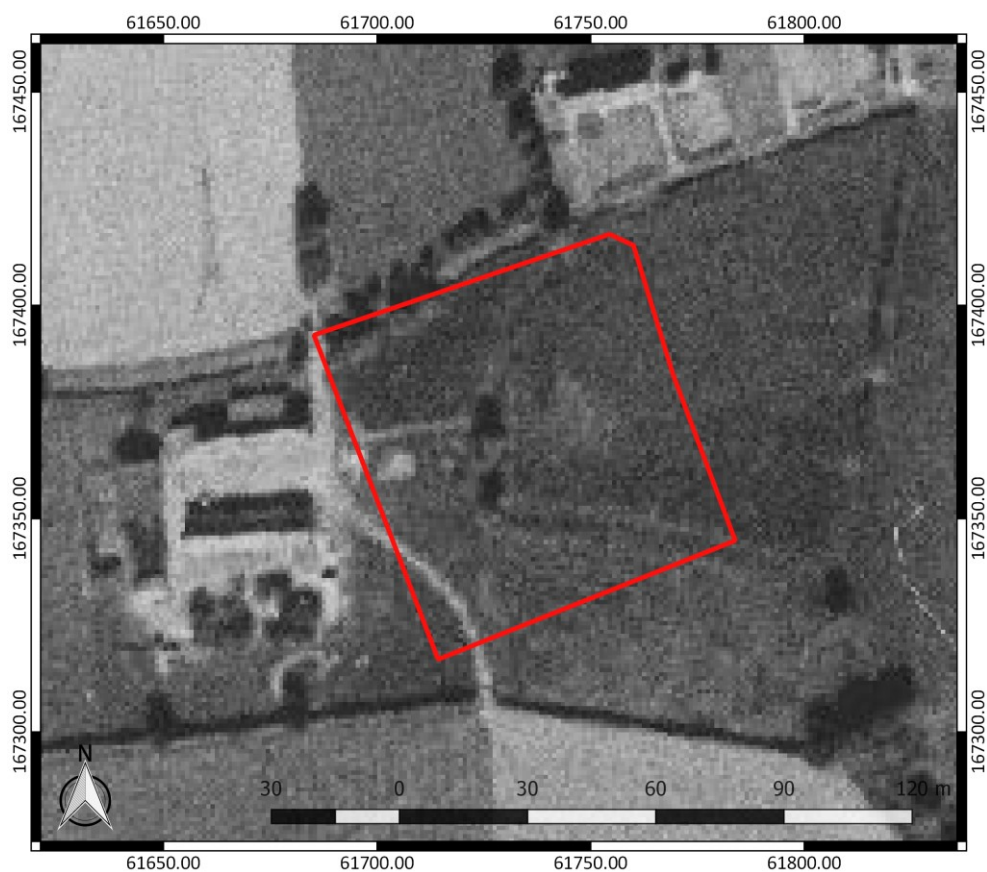
Op de Vandermaelenkaart (1846-1854) heeft de waterloop die door het onderzoeksgebied stroomt een ander verloop (Figuur 20). De beek stroomt enkel in het zuiden van het terrein. Verder geeft deze kaart aan dat het onderzoeksgebied grotendeels door grasland wordt ingenomen. Ten westen is één gebouw te bemerken, op iets grotere afstand dan de bebouwing op de andere 19<sup>de</sup>-eeuwse kaarten. Vermoedelijk is ook bij het georefereren van deze kaart een kleine afwijking ontstaan en moet het terrein iets westelijker geplaatst worden.

Een topografische kaart uit 1883 (Figuur 21) toont een beeld dat opnieuw aansluit bij het beeld op het primitief kadasterplan, de Atlas der Buurtwegen en de Popp-kaart. Ten westen zijn twee losse gebouwen en een kleiner bijgebouw weergegeven. In het zuiden van het terrein is nog een deel van de waterpartij van de omgrachting aanwezig. De waterloop loopt opnieuw centraal door het onderzoeksgebied. Het projectgebied wordt verder nog steeds door grasland ingenomen.

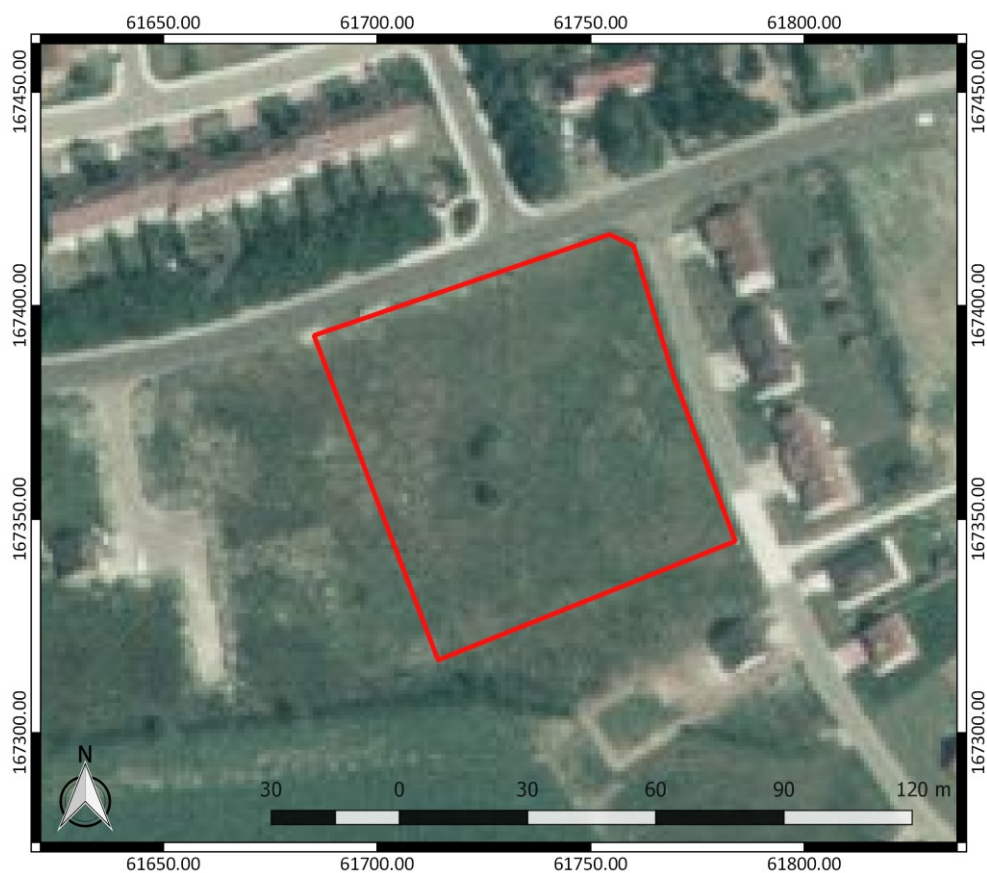


**Figuur 21: Topografische kaart uit 1883 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)**

Op een luchtfoto uit 1971 (Figuur 22) is ten westen nog steeds de bebouwing te herkennen die ook op het ouder kaartmateriaal te zien is. Van de omgrachting lijkt niets meer overgebleven te zijn. Het terrein wordt nog steeds grotendeels door grasland ingenomen. De lus van de beek is ook nog te herkennen. In het zuiden en in het westen van het terrein loopt een pad of weg. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 23) toont dat de bebouwing ten westen van het onderzoeksgebied verdwenen is. Ook de waterloop lijkt niet meer aanwezig te zijn. Het terrein is onbebouwd en wordt ingenomen door gras en struiken of bomen. Een recente luchtfoto (Figuur 5) geeft aan dat de bebouwing in de nabije omgeving sterk toegenomen is. Enkel het onderzoeksgebied is gevrijwaard gebleven van recente bebouwing en/of verhardingen.



**Figuur 22: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))**



**Figuur 23: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.geopunt.be](http://www.geopunt.be))**

### 2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 24). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

De westelijke zone van het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een site met walgracht (CAI ID 75782, zie ook 2.4.2). De site met walgracht is weergegeven op de Ferrariskaart en gaat dus minstens terug tot in de periode 1771-1778.<sup>11</sup>

Ter hoogte van locatie CAI ID 75560, op korte afstand ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, werden losse vondsten lithisch materiaal uit het neolithicum en aardewerk uit de Romeinse tijd en de 17<sup>de</sup> eeuw gevonden.<sup>12</sup>



**Figuur 24: Overzichtskaart Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m**

<sup>11</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75782, Ons Dorp (walgrachtsite, geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>12</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75560, Dadizelestraat (geraadpleegd op 12 februari 2020)

Ook in de iets ruimere omgeving zijn verschillende vindplaatsen gekend. Bij de Krommebeek (CAI ID 75640) kwam lithisch materiaal uit het neolithicum aan het licht. Er werd ook een scherf uit de ijzertijd gevonden. Daarnaast werd er aardewerk uit de late middeleeuwen en de 16<sup>de</sup> eeuw aangetroffen.<sup>13</sup>

Ten noordoosten van het onderzoeksgebied bevindt zich de site Kortewaagstraat II (CAI ID 76983). Hier kwam lithisch materiaal uit het mesolithicum en het neolithicum tevoorschijn. Er werd ook een kuil vastgesteld met aardewerk, twee silexafslagen en houtskool uit het midden-neolithicum in de vulling. Verder werden hier sporen van een nederzetting uit de midden-Romeinse tijd gevonden. De resten dateren uit de 1<sup>ste</sup> en 2<sup>de</sup> eeuw na Chr. Er werden verschillende erven vastgesteld (een noordelijk, zuidelijk, oostelijk en westelijk erf). Ter hoogte van het noordelijke erf werden talrijke omheiningsgrachten langs drie zijden, een aantal greppels en kuilen en drie mogelijke gebouwen (één palencluster en twee palenrijen) vastgesteld. In deze zone werd ook nog een waterkuil met een grote hoeveelheid scherven op de bodem gevonden, evenals een waterput met houten bekisting en houten voorwerpen in de vulling en twee poelen. Het zuidelijke erf was rechthoekig en werd door grachten omzoomd. Een oost-west georiënteerde gracht verdeelt het erf in twee delen. Hier werden onder meer talrijke greppels, verschillende gebouwen, clusters van paalsporen en kuilen en twee afvalkuilen met smidseafval (smeltkroezen, smeedslakken en ijzeren objecten) gevonden. Ook werd er een mogelijk rituele kuil met een vierkante vorm en afgeronde hoeken en opvallend veel aardewerk aangetroffen, net als een vierkante houten water- of schachtput uit het tweede kwart van de 2<sup>de</sup> eeuw. Langs de oostelijke rand van de noordelijke en zuidelijke sector liep een (onverharde) weg uit het midden van de 1<sup>ste</sup> eeuw na Chr. Het zou gaan om een diverticulum. Er werden afwateringsgrachten gevonden, maar geen wegdek.<sup>14</sup>

Op het oostelijk erf van de site aan de Kortewaagstraat was geen bebouwing aanwezig. Waarschijnlijk was dit een artisanale zone. Er werden twee omheiningsgrachten vastgesteld: een gracht met een oost-west oriëntatie en een gracht met een noord-zuid oriëntatie. Op de plaats waar de grachten elkaar snijden, werden twee paalkuilen van een eenvoudige toegangspoort gevonden. Er werden tevens een gebogen greppel met een onbekende functie en een 15-tal kuilen met onder meer haardresten aangetroffen. In de oostelijke sector werd ook een grafveld uit de midden-Romeinse tijd aangetroffen met minstens 12 graven waarvan tien brandrestengraven en twee bustumgraven. Ook in andere zones (in de noordelijke sector, in de zone tussen het noordelijke en zuidelijke erf en in de westelijke sector) werden clusters van graven vastgesteld. Verder werden op het terrein ook nog vier geïsoleerde brandrestengraven aangetroffen en kwam er ook Romeins aardewerk aan het licht.<sup>15</sup>

Er zijn ook resten uit de middeleeuwen aangetroffen op locatie CAI ID 76983. Uit de vroege middeleeuwen kwam een randfragment van een Merovingische glazen beker tevoorschijn en werd er een gelijkarmige fibula uit de 8<sup>ste</sup> eeuw (Karolingische periode) gevonden. In de meest oostelijke hoek van het opgravingsvlak (in de oostelijke sector) werd een grote concentratie aan sporen uit de volle middeleeuwen gevonden. Het gaat om paalkuilen, grachten en kuilen. Elders op het terrein werden ook aardewerkscherven uit de volle middeleeuwen gevonden. Er werd ook een vondstenconcentratie aardewerk uit de late middeleeuwen aangetroffen. Ook uit de nieuwe tijd werden vondsten ingezameld. Tot slot werden er op deze site twee loopgraven uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen. Ze situeren zich ter hoogte van de noordelijke sector. Een van de twee loopgraven was duidelijk van het Duitse type. Uit de vulling werden kogelhulzen, een fragment van een geëmailleerde drinkfles en een gamel gerecupereerd.<sup>16</sup>

<sup>13</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75640, Krommebeek (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>14</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 76983, Kortewaagstraat II (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>15</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 76983, Kortewaagstraat II (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>16</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 76983, Kortewaagstraat II (geraadpleegd op 12 februari 2020)

Verschillende prospecties op locatie CAI ID 75610 leverden lithisch materiaal uit het laat-neolithicum op. Enkele artefacten die hier werden aangetroffen, worden algemeen in de steentijd geplaatst. Verder werd hier Romeins aardewerk en glaswerk gevonden. Er was hier ook laatmiddeleeuws aardewerk aanwezig.<sup>17</sup> Ook op vindplaats CAI ID 75699 werden resten uit de steentijd en de Romeinse tijd gevonden. Het gaat onder meer om lithisch materiaal uit het neolithicum. Uit de Romeinse periode werd een losse vondst aardewerk aangetroffen. Er werd ook aardewerk uit de nieuwe tijd gevonden. Er bevinden zich hier namelijk oude woongronden uit de nieuwe tijd.<sup>18</sup>

Voorts kwam er ook steentijdmateriaal en aardewerk uit de late middeleeuwen tevoorschijn tijdens veldprospecties ter hoogte van CAI ID 222308, CAI ID 75577 en CAI ID 222453 (bij CAI ID 75640). Tussen 1400 en 1900 waren er woongronden aanwezig ter hoogte van CAI 222453.<sup>19</sup> Er is ook nog lithisch materiaal gevonden ter hoogte van CAI ID 152022 en CAI ID 75641. Op beide locaties werd ook 16<sup>de</sup>-eeuws aardewerk ingezameld.<sup>20</sup>

In de omgeving kwamen er ook nog resten uit de Romeinse tijd aan het licht. Tijdens een proefsleuvenonderzoek in de Krommebaakstraat (CAI ID 221538) werden greppels en kuilen uit de Romeinse tijd aangesneden. Er werden ook meerdere brandrestengraven uit deze periode gevonden. In de Henri Dunantlaan I (CAI ID 75516) werd Romeins aardewerk ontdekt.<sup>21</sup>

Er bevinden zich ook nog resten uit de middeleeuwen in de ruime omgeving. Ter hoogte van de Henri Dunantlaan nr. 61 bevindt zich het Goed ter Beke (CAI ID 75740), een site met walgracht. De huidige hoeve dateert van het einde van de 19<sup>de</sup> of het begin van de 20<sup>ste</sup> eeuw, maar had hoogstwaarschijnlijk een laatmiddeleeuwse voorganger. Bij een prospectie werden vondsten ingezameld die tussen de late middeleeuwen en het heden te dateren zijn. Vlakbij werd op de hoek van Ter Beke en de H. Dunantstraat (CAI ID 75634) laatmiddeleeuws aardewerk gevonden.<sup>22</sup>

Tot slot zijn er nog resten uit de nieuwe tijd aanwezig in de omgeving. Ter hoogte van het Groenhof (CAI ID 75708) is aardewerk uit de 17<sup>de</sup> eeuw ontdekt.<sup>23</sup> Verder vermelden we nog enkele cartografische indicatoren uit de nieuwe tijd. Op de Ferrariskaart (1771-1778) zijn twee sites met walgracht weergegeven. Het gaat om het Goed ten Hove (CAI ID 75733), een walgrachtsite met een (verdwenen) motte, en de walgrachtsite aan de Kortewaagstraat (CAI ID 75743). Deze kaart toont ook nog een windmolen in de Volkslaan (CAI ID 70278). De molen gaat waarschijnlijk terug tot in de 16<sup>de</sup> eeuw. Mogelijk was dit de oudste molen van Menen.<sup>24</sup>

<sup>17</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75610, Bruggestraat II (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>18</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75699, Henri Dunantlaan II (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>19</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 222308, Dadizelestraat I (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75577, Geluwestraat I (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 222453, Voske (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>20</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 152022, Geluwestraat II (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75641, Henri Dunantlaan I (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>21</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 221538, Krommebaakstraat (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75516, Hospitaal Bond Moyson (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>22</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75740, Goed ter Beke (geraadpleegd op 12 februari 2020); Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Hoeve met losse bestanddelen [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/55775> (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75634, Ter Beke (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>23</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75708, Groenhof (geraadpleegd op 12 februari 2020)

<sup>24</sup> Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75733, Goed ten Hove (geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 75743, Kortewaagstraat (walgrachtsite, geraadpleegd op 12 februari 2020); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 70278, Volkslaan (oliekorenmolen, geraadpleegd op 12 februari 2020)

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Ook bekrachtigde archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

#### **2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese**

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

*Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?*

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied gedeeltelijk gelegen is ter hoogte van een site met walgracht. In de omgeving zijn reeds verschillende relevante archeologische waarden gekend, die dateren uit de steentijd, de Romeinse tijd, de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de Eerste Wereldoorlog.

Historische kaarten geven zoals gezegd aan dat binnen een deel van het onderzoeksgebied een site met walgracht aanwezig is. Ze geven echter ook aan dat de waterloop die zich nu ten oosten van het onderzoeksgebied bevindt, vroeger in een bocht door het onderzoeksgebied liep. Ter hoogte van het onderzoeksgebied zijn alluviale gronden te verwachten, wat zich kenmerkt in een natte tot zeer natte zandleembodem zonder profiel, aangegeven op de bodemkaart.

Het is de vraag wat de evolutie van de waterloop binnen het onderzoeksgebied geweest is en of deze een hoog erosief karakter heeft gehad, waardoor geen relevante archeologische resten meer te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied – op de resten van de historische site met walgracht na. Dit is iets waarover we momenteel niet meer uitsluitsel kunnen geven.

*Wat is de impact van de geplande werken?*

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen en de aanleg van wegenis. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

#### **2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek**

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. In het westen van het onderzoeksgebied zijn resten te verwachten, gerelateerd aan de site met walgracht die te zien is op historische kaarten. Gekende archeologische waarden in de omgeving tonen aan dat er ook rekening gehouden moet worden met de mogelijke aanwezigheid van resten uit de steentijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Er zijn echter grote vraagtekens met betrekking tot de bewaringstoestand van het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied. De waterloop die momenteel ten oosten van het onderzoeksgebied loopt, slingerde zich vroeger door het onderzoeksgebied. Het is te verwachten dat daarbij minstens plaatselijk erosie opgetreden heeft, maar de omvang en precieze impact ervan op het bodemarchief is momenteel niet gekend. Daarom gaan we er momenteel van uit dat het volledige onderzoeksgebied wel nog archeologisch potentieel kent. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief. Daarom worden bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

### 3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. In het westen van het onderzoeksgebied zijn resten te verwachten, gerelateerd aan de site met walgracht die te zien is op historische kaarten. Gekende archeologische waarden in de omgeving tonen aan dat er ook rekening gehouden moet worden met de mogelijke aanwezigheid van resten uit de steentijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Er zijn echter grote vraagtekens met betrekking tot de bewaringstoestand van het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied. De waterloop die momenteel ten oosten van het onderzoeksgebied loopt, slingerde zich vroeger door het onderzoeksgebied. Het is te verwachten dat daarbij minstens plaatselijk erosie opgetreden heeft, maar de omvang en precieze impact ervan op het bodemarchief is momenteel niet gekend. Daarom gaan we er momenteel van uit dat het volledige onderzoeksgebied wel nog archeologisch potentieel kent. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief. Daarom worden bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

## 4 Bibliografie

### 4.1 Publicaties

Hubert, P./J.-P. Honnay, 1965: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Menen 96E*, Gent.

### 4.2 Websites

Cartesius (2020)  
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2020)  
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2020)  
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2020)  
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2020)  
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2020)  
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2020)  
<https://www.onderzoeksbalans.be>

## 5 Bijlagen

### 5.1 Archeologische periodes

